अत्यंत महत्वाचे :

क्रमांक : आर/सीआरबी/सर्वोच्च न्यायालय सुचना/ 9466 /२०२२ अमरावती दिनांक 20/०८/२०२२

संदर्भ : १)पोमसं/२३/५४/Accused Arrest S.C.gaidelines/१३५/२०२१ मुंबई दिनांक १७/०८/२०२२
२)पोमसं Low of arrest and honourable Supreme Courts Guidelines बाबतचे स्थाई आदेश क्रमांक ०३/२०२२ समक्रमांक दिनांक २० जुलई आणि समक्रमांकाचे पत्र दि.१८.०८.२०२२
३)मा.उच्च न्यायालय,मुंबई खंडपिठ मुंबई यांनी प्रविण ज्ञानेश्वर शिंदे विरुध्द महाराष्ट्र शासन यांनी दाखल केलेल्या ॲन्टीसीपीटरी बेल अप्लीकेशन क्रमांक २१४२/२०२२ मध्ये दि.०५ ऑगष्ट २०२२ रोजी निर्गमित केलेले निर्देश.

विषय -- Low of arrest and honourable Supreme Courts Guidelines Compliance With.

---oo--

उपरोक्त संदर्भ व विषयाकडे मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे गाईलाईन्स प्रमाणे अटकबाबत काटेकोरपणे अमंलबजाणी करण्याबाबत मा.पोलीस महासंचालक म.रा.मुंबई यांनी आदेश दिले आहे. त्यानुसार यापुर्वी आम्ही सुचना दिलेल्या आहेत तसेच स्थायी आदेश क्रमांक ३/२०२२ सर्वाना पाठविण्यात आले आहे.

पुन्हा संदर्भीय पत्र व स्थाई आदेशाचे काटेकोर पालण व्हावे याकरिता वैयक्तीक लक्ष वेधण्यात येत आहे. उक्त संदर्भ क्र १ मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे मा.सर्वोच्च न्यायालय यांनी पोलीस कडुन गुन्हयात केल्या जाणा-या अटकेबाबत सविस्तर मार्गदर्शक तत्वे स्थायी आदेश क्रमांक ३/२०२२ अन्वये राज्यातील सर्व पोलीस अधिकारी आणि त्यांच्या अखत्यारीत कार्यरत असलेल्या सर्व तपासी अधिका-यांना अवगत करण्यासाठी निर्गमित केले आहे. उक्त संदर्भ क्र १ मधिल स्थायी आदेश क्र ३/२०२२ हे संकेत स्थळ w.w.w.mahapolice.gov.in वर flash या शिर्षाकाखाली व त्यातील ईतर flash मध्ये दिनांक २१ जुलाई २०२२ रोजीचे प्रसिध्द करण्यात आले आहे. याची नोंद घ्यावी.

२. उक्त संदर्भ क्रमांक १ मध्ये नमुद केलेला स्थायी आदेश क्रमांक ०३/२०२२ दखल मा.उच्च न्यायालयाने उक्त संदर्भ क्र २ मध्ये नमुद केलेल्या प्रकरणात दिनांक ५ ऑगस्ट ,२०२२ रोजी निर्गमित केलेल्या आदेशात घेतली आहे. या आदेशाची प्रत देखील यासोबत माहीतीसाठी जोडली आहे.

३. त्यातील परीच्छेद क्र ६ व ७ कडे सर्व पोलीस अधिकारी व तपासी अधिकारी यांचे वैयक्तीक लक्ष वेधण्यात आहे त्यांच्या पालनार्थ खालीलप्रमाणे सुचना यादवारे देण्यात येत आहे.

अ. उक्त संदर्भ क्रमांक ०१ मध्ये नमुद केलेले स्थाई आदेश क्रमांक ०३/२०२२ हे सर्व पोलीस घटकप्रमुखांनी त्यांचे अखत्यारीतील प्रत्येक पोलीस अंमलदारांना त्यांच्याकडील लिखीत पत्रादवारे अवगत करावी. तसेच सदरील स्थायी आदेश हे राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांनी त्याच्या संकेत स्थळावर प्रसिदध करावी. त्यासाठी मा. उच्चन्यायालयाने १५ दिवसाचा कालावधी दिलेला आहे याची कृपया नोंद घ्यावी./ असे आदेश प्राप्त आहे. करिता सदरचा आदेश सर्व उपविभागीय पोलीस अधिकारी, सर्व ठाणेदार यांचे इ-मेल वर पाठविण्यात येत आहे. तरी संबधीतांना सर्व पोलीस अधिकारी व अमंलदार यांना लीखीत पत्राव्दारे अवगत करावे. व त्याची पोहोच रेकॉर्डवर जतन ठेवावी.

ब. उक्त संदर्भ क्रमांक ०१ नुसार निर्गमित केलेल्या स्थायी आदेश क्रमांक ३/२०२२ चे राज्यातील सर्व पोलीस ठाणे प्रभारी अधिकारी आणि प्रत्येक तपासी अधिकारी यांनी काटेकोरपणे पालन करावे त्याचे उल्लंघन झाल्याचे आढळुन आल्यास संबंधित पोलीस अधिकारी तसेच त्यांचे पर्यवेक्षीय पोलीस अधिकारी हे शिस्तभंगविषयक कार्यवाहीस पात्र ठरतील याची नोंद घेण्यात यावी.

(अविनाश बारगळ)
पोलीस अधीक्षक, अमरावती ग्रा.

प्रति,

सर्व उपविभागीय पोलीस अधिकारी,
सर्व ठाणेदार, स्थानिक गुन्हे शाखा,
आर्थिक गुन्हे शाखा, सर्व शाखा प्रमुख, पो.स्टे.सायबर, संगणक कक्ष, अमरावती ग्रा.

प्रत : अपर पोलीस अधीक्षक, अमरावती ग्रामिण

प्रभारी अधिकारी पो.स्टे. सायबर :

/ यांनी वरिल सर्व संबधीतांचे ई-मेलवर स्थाई आदेश व मा.सर्वोच्य न्यायालयाचे मार्गदर्शक सुचना पाठवावी व त्यांना प्राप्त झाल्याबाबत पोहोच प्राप्त करुन रेकॉर्डला जतन करुन ठेवावी.

तसेच तसेच घटकाचे संकेतस्थळावर सुचनेप्रमाणे माहीती प्रसिध्द करावी त्यासाठी १५ दिवसाची कालमर्यादा देण्यात आला आहे. याची नोंद घ्यावी.

महाराष्ट्र शासन
पोलीस महासंचालक कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य
महाराष्ट्र राज्य पोलीस मुख्यालय, शहीद भगतसिंग मार्ग, कुलाबा, मुंबई ४०० ००१

क्रमांक:पोमसं/२३/५४/Accused Arrest-S.C.guidelines/१३५/२०२१ मुंबई, दिनांक:-१७ ऑगष्ट, २०२२

संदर्भ:- (१) या कार्यालयाचे Law of arrest and Hon. Supreme Court Guidelines बाबतचे स्थायी आदेश क्रमांक ०३/२०२२ समक्रमांक दिनांक २० जुलई, २०२२ आणि समक्रमांकाचे पत्र दिनांक १०.८.२०२२
(२) मा उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठ, मुंबई यांनी प्रविण ज्ञानेश्वर शिंदे विरुध्द महाराष्ट्र शासन यांनी दाखल केलेला अॅन्टीसीपीटरी बेल अॅप्लीकेशन क्रमांक २१४२/२०२२ मध्ये दिनांक ०५ ऑगष्ट,२०२२ रोजी निर्गमित केलेले निर्देश.

विषय:- **Law of arrest and Honourable Supreme Court's Guidelines- Compliance with.**

****

उपरोक्त संदर्भ व विषयाकडे राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांचे वैयक्तिक लक्ष वेधण्यात येत आहे. उक्त संदर्भ क्रमांक १ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे मा. सर्वोच्च न्यायालय यांनी पोलीस कडून गुन्हयात केल्या जाणा-या अटके बाबत सविस्तर मार्गदर्शक तत्वे स्थायी आदेश क्रमांक ३/२०२२ अन्वये राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांच्या आणि त्यांच्याकडून त्यांच्या अखत्यारित कार्यरत असलेल्या सर्व तपासी अधिका-यांना अवगत करण्यासाठी निर्गमित केले आहेत. उक्त संदर्भ क्रमांक ०१ मधील स्थायी आदेश क्रमांक ३/२०२२ हे या कार्यालयाचे संकेत स्थळ www.mahapolice.gov.in वर Flash या शिर्षाका खाली व त्यातील इतर flash मध्ये दिनांक २१ जुलई २०२२ रोजीच प्रसिध्द करण्यात आले आहे. याची कृपया नोंद घ्यावी.

०२. उक्त संदर्भ क्रमांक ०१ मध्ये नमूद केलेल्या स्थायी आदेश क्रमांक ०३/२०२२ ची दखल मा. उच्च न्यायालयाने उक्त संदर्भ क्रमांक ०२ मध्ये नमूद केलेल्या प्रकरणात दिनांक ०५ ऑगष्ट, २०२२ रोजी निर्गमित केलेल्या आदेशात घेतली आहे. या आदेशाची प्रत देखील यासोबत राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांच्या माहितीसाठी जोडली आहे.

०३. त्यातील परिच्छेद क्रमांक ०६ आणि ०७ कडे राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांचे वैयक्तिक लक्ष वेधण्यात आहे. त्याच्या पालनार्थ खालीलप्रमाणे सूचना राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांना याद्वारे देण्यात येत आहे.

(अ) उक्त संदर्भ क्रमांक ०१ मध्ये नमूद केलेले स्थायी आदेश क्रमांक ०३/२०२२ हे सर्व पोलीस घटक प्रमुखांनी त्यांच्या अखत्यारितील प्रत्येक पोलीस अंमलदारांना त्यांच्याकडील लिखित पत्राद्वारे अवगत करावी. तसेच सदरील स्थायी आदेश हे राज्यातील सर्व पोलीस घटक प्रमुखांनी त्यांच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावी. त्यासाठी मा. उच्च न्यायालयाने १५ दिवसाचा कालावधी दिलेला आहे, याची कृपया नोंद घ्यावी.

(ब) उक्त संदर्भ क्रमांक ०१ नुसार निर्गमित केलेल्या स्थायी आदेश क्रमांक ०३/२०२२ चे राज्यातील सर्व पोलीस ठाणे प्रभारी अधिकारी आणि प्रत्येक तपासी अधिका-यांनी काटेकोरपणे पालन करावे. त्याचे उल्लंघन झाल्याचे आढळून आल्यास, संबंधीत पोलीस अधिकारी तसेच त्यांचे पर्यवेक्षीय पोलीस अधिकारी हे शिस्तभंगविषयक कारवाईस पात्र ठरतील, याची नोंद घेण्यात यावी.

संलग्न:- वरील प्रमाणे.

(मिलिंद भारंबे)
विशेष पोलीस महानिरोक्षक, (कायदा व सुव्यवस्था),
पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, यांचे करिता.

प्रति,
सर्व पोलीस आयुक्त, (लोहमार्गसह)
सर्व पोलीस अधीक्षक, (लोहमार्गसह)

प्रत:- अपर पोलीस महासंचालक, राज्य गुन्हे अन्वेषण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
अपर पोलीस आयुक्त, लोहमार्ग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

(कृमाप)

सर्व परिक्षेत्रिय विशेष पोलीस महानिरीक्षक व पोलीस उप महानिरीक्षक
महासंचालक, ला.प्र.वि.,म.रा.,मुंबई (सस्नेह)
आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
अपर पोलीस महासंचालक, प्रशिक्षण, वाहतूक, आर्थिक गुन्हे विभाग, द.वि.प., ना.ह.सं., फोर्स वन, रा.रा.पो.ब.,महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
संचालक, महाराष्ट्र पोलीस अकादमी, नाशिक, पोलीस दळणवळण व परिवहन, म.रा.पुणे,
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, सायबर, पीएडब्ल्यू, एसपीयू, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
विशेष पोलीस महानिरीक्षक, रा.रा.पो.ब.पुणे, नागपूर
संचालक, महाराष्ट्र गुप्तवार्ता अकादमी, पुणे आणि उप संचालक, डीटीएस, नाशिक
सर्व समादेशक, रा.रा.पो.ब., गट क्रमांक ०१ ते १६ आणि सर्व प्राचार्य, पोलीस प्रशिक्षण केंद्र,
प्राचार्य, यु.ओ.टी.सी., नागपूर.

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT BOMBAY
CRIMINAL APPELLATE JURISDICTION
ANTICIPATORY BAIL APPLICATION NO.2142 OF 2022

Pravin Dnyaneshwar Shinde .. Applicant
Versus
The State of Maharashtra .. Respondent

...

Saurabh More for the Applicant.
S.V. Gavand, A.P.P. for the State/Respondent.
Shri Sirsat, PSI, Bhayander, Police Station

...

CORAM: BHARATI DANGRE, J.
DATED : 05th AUGUST, 2022

P.C:-

1. Learned APP has placed on record the Standing Order No.3 of 2022 dated 20/07/2022, issued by the Director General of Police Maharashtra State, Mumbai, in regard to the subject "Law of Arrest" and Hon'ble Supreme Court Guidelines - "compliance with".

2. By referring to the decision of the Hon'ble Supreme Court in case of *Arnesh Kumar v/s State of Bihar & Anr., (2014) 8 SCC 273* and the decision in case of *Satenderkumar Antil v/s Central Bureau of Investigation and anr. (2021) 10 SCC 773*, the Director General of Police, Maharashtra State, Mumbai, has issued Guidelines for all the Police Station In-charge and the Investigating Officers and has made it imperative to follow the same, as a duty imposed upon them.

The said Guidelines contemplate assessing the requirement of arrest and recording satisfaction for arrest. It also contemplates that if the Investigating Officer decides to arrest the person, by assessing the adequacy of evidentiary material for effecting the arrest, he shall ensure recording of the reasons for not making an arrest as well as reasons for making an arrest.

3. The area of responsibility for the Police Station Incharge and the Investigating Officer is set out in the following words:

> *"Needless to add that the decision to arrest an accused person during an investigation is a decision which requires to be exercised with due application of mind keeping in view the material and evidence gathered by the Investigating Officer. Once the Investigation Officer arrives at a decision to arrest an accused persons, he has then to effect the arrest by complying with the procedure for arresting persons as enshrined in the Code read with various guidelines issued by the Constitutional courts, which have now been consolidated in this Standing Order. In case the police station in charge himself is not investigating the case, then it will be incumbent upon him to supervise the arrests beingBA effected by his subordinate officers. As such, the in- charge and investigation officers have the following duties in this regard.*

1.Assessing the requirement for arrest and recording satisfaction for arrest if is decided to arrest the person.

2.Implications of Section 41(1)(b) of Code.

3.Assessing the adequacy of evidentiary material for effecting arrest.

4.To ensure that reasons are recorded for not making an arrest as well as for making an arrest.

5. To ensure that if decision is taken to not to arrest, then the intimation is sent to the magistrate within the prescribed timeframe or the deadline is got extended from the CP/SP.

6. If it is decided to issue a notice for appearance to the accused person, the notice should be served within the prescribed timeframe or the period is got extended from the CP/SP.

7. Ensuring procedural compliance in accordance with Section 41B of the Code read with Section 60A of the Code and other provisions of Chapter V of the Code and guidelines issued by the Hon'ble Supreme Court from time to time, especially Arnesh Kumar guidelines."

4. The Commissioner of Police, the Superintendent of Police and SDPOs are also cast with the responsibility to

bring the above directions to the notice of the Investigating Officers and the superior police officers. They are also cast with the following responsibility :-

> *"Apart from ensuring the provision of a checklist, the Commissioners of Police and Superintendents of Police have also been empowered to extend the deadline for communicating the decision not to arrest the accused by the investigating officer to the Magistrate or for extending the timeline for issuing appearance notice to the accused whom the investigating officer has decided not to arrest. These guidelines provide for an active role for the superior officers for ensuring that the arrests are justified and that the procedure laid down is followed.*
>
> *As such the compliance of these guidelines needs to be closely supervised by the Commissioner of Police/ Superintendent of Police, Dy. Commissioners of Police, SDPOs, ACPs. It may be appreciated that the Investigating Officers are liable for disciplinary action or the contempt of Court for non-compliance of the Guidelines and the supervisory officers can also be held liable.*

5. The aforesaid guidelines being issued by the Director General of Police in the backdrop of the Plethora of arrest, guidelines issued by the Hon'ble Supreme Court, but failure to implement the said guidelines and it was found necessary to consolidate and reiterate the procedure for arrest by the Police Officers in the State.

6 Hopefully, each and every police official of the State Government has been communicated with the said Guidelines and, if not, let the respective Commissioners, Superintendent of Police, and SDPOs ensure that the Guidelines, are communicated to every Police Station In-Charge and Investigating Officer by publishing it on the website of the State Government as well as website of the Police Department. Time of 15 days is granted for circulating the Guidelines in an effective manner. On completion of 15 days, each Police Officer In-Charge and the Investigating Officer shall adhere to the Guidelines as directed, and their failure to do so, will call for a disciplinary action.

7 The guidelines shall be circulated to all the Police Station In-Charge and the Investigating Officers in the State of Maharashtra on or before 30/08/2022 and it is made clear that failure to abide by the said Guidelines, shall invite the disciplinary action against the said officer as well as the superiors.

8 As far as the present application is concerned, since the offence invoked is under the provisions of Section 498-A of the IPC, the Investigating Officer shall issue a notice under section 41 A of the Cr.P.C. to the applicant which shall be abided by. The Investigating Officer, shall follow the mandate of section 41A of the Cr.P.C.

9 This order shall be brought to the notice of the Director General of Police, Maharashtra State, Mumbai, who shall ensure the compliance of the directions as above.

10 The application is disposed off.

(SMT. BHARATI DANGRE, J.)